

SSK Buca Eğitim Hastanesi Patoloji Bölümünde İncelenen Materyal İçerisinde Kanser Sıklığı ve Dağılımı

Son iki Yılda İncelenen 30671 Materyalin Değerlendirilmesi

Dr. Ali Rıza Kandiloğlu *, Dr. Hakan Postacı **

ÖZET

SSK Buca Eğitim Hastanesi'nde son iki yılda incelenen materyal içinde saptanan 2468 kanser olgusu organlara, yaş ve cinse göre dağılımı yanısıra toplam materyal içerisindeki oranları açısından değerlendirildi. En büyük olgu gurubunun her iki cinste ürogenital sistemde olduğu bunu kadında memenin, erkekte larinksin izlediği görüldü. Erkeklerde kanser sıklığı larinkste 29 kat, mesanede 10 kat fazla iken tiroide kadınlarda 4 kat fazla bulundu. Toplam materyal içindeki kanser oranının kadın genital sistemde %1.7 buna karşılık mesanede %72.1 olduğu görüldü. Bir merkezde kanser görülme oranları değerlendirilirken o merkezde incelenen materyalin dağılımını da gözönüne alınmasının önemi vurgulandı.

Anahtar sözcükler : Kanser, insidens.

GİRİŞ

Neoplastik hastalıkların istatistik değerlendirmeleri genellikle ölüm ve görülme sıklığı (yeni tanı konan olgu sayısı) istatistiklerine dayanır. Kansere ölüm ve görülme sıklığı istatistiklerinin bulunmadığı yörelere rölaf sıklık denilen, bir kanser türünün görülen tüm kanser türlerine oranından da yararlı sonuçlar elde edilebilir.¹ Ülkemizde kanser istatistikleri ile ilgili çalışmalar ülke çapında yaygınlaştırılabilmiş değildir. 1991-1992 yıllarına ait verilerde en yüksek kanser insidensinin Ankara ve İzmir'de gösterilmesi bu illerden daha fazla bilgi akışı olması ile açıklanabilir.² Bu çabalar dışında ülkemizde kanser sıklığına yönelik çalışmalar çeşitli patoloji bölümlerinde hazırlanan yayınlardan izlenebilmektedir.³ Çalışmamızın amacı bölümümüzde otomasyon programı ile değişik yönlerini bilgisayar aracılığı ile sergileyebildiğimiz toplam 30671 materyal içerisinde yer alan 2468 kanser olgusunu histolojik tip, organ ve sistemlere göre dağılımı yanısıra yaş ve cins özellikleri bakımından incelemek ve rutin patoloji çalışması içinde malign tümörlerin yerini ortaya koymaktır.

SUMMARY

In the last two years 2468 cases of cancer were detected among the material submitted to the Department of Pathology, SSK Buca Hospital in Izmir and they were evaluated with respect to a number of parameters; including organ of origin, age, sex and rate of cancer seen in a particular organ material. The largest case group in each sex was the cancers of urogenital system followed by mammary cancer in females and laryngeal cancers in males. The male-to-female ratio was 29/1 in laryngeal cancers and was 10/1 in bladder cancers whereas this was 1/4 in cancers of thyroid gland. Cancer rate among specimens from female genital system was only 1.7 percent while in bladder cancers this rate was quite high (%72.1) It was emphasized that when determining cancer rates in a pathology department one must take into account of number of material from a particular organ or site.

Key words : Cancer, incidence.

GEREÇ VE YÖNTEM

SSK Buca Eğitim Hastanesi Patoloji Bölümünde incelenen biyopsi, ameliyat ve sitoloji materyali ile ilgili bilgiler yazarlardan biri (ARK) tarafından geliştirilen ve aralık 1992'de uygulamaya konulan bir veritabanı programına kaydedildi.⁴ Bu tarihten mart 1995'e dek gelen 34268 materyalden sitoloji dışındaki 30671 olgu çalışma kapsamına alındı. Yerleşim kodları SNOP5, morfoloji kodları ise SNOP ve ICD-O6'a göre hazırlanan veritabanı programı ile belirli organ ve sistemlere ait tüm materyale ve bu materyal içerisindeki primer tümörlere kolayca ulaşılabilen ve olgulara ait veriler listeler halinde kısa süre içerisinde alınabilmektedir. Bilgisayar kayıtlarında aynı olguya ait birden fazla materyal bulunması halinde bilgiler biraraya getirilerek değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi bir tablolama ve istatistik programı olan Microsoft Excel for Windows Version 5.0'da yapıldı.

* SSK Buca Eğitim Hastanesi Patoloji Bölümü Şef Yardımcısı

** SSK Buca Eğitim Hastanesi Patoloji Bölümü Şefi

BULGULAR

Bölümümüzde son iki yıl içerisinde 30671 biyopsi ve ameliyat materyali incelendi ve toplam 2468 primer malign tümör olgusu saptandı. Bunların toplam materyal içindeki oranının %7.75 olduğu görüldü. Tüm kanser olgularının 1312'si erkek (%53.2), 1156'sı (%46.8) kadındı ve kadın erkek oranı 1/1.1 olarak bulundu. Organlara göre dağılımda en büyük materyal grubunu %41.4 oranı ile uterus oluşturmuyordu. Bunu %9.3 oranı ile deri izliyordu. Malign tümörlerin organ ya da sistem içerisindeki görülme oranları, ve cinsiyet dağılımları Tablo 1'de gösterildi. Bazı organlarda tümör oranı mesane örneğinde olduğu gibi %72'ye ulaşırken bazılarında son derece düşük idi (appendiks için %0.2).

ORGAN - SİSTEM	Toplam Materyal	Primer Malign Tümör	Malign Tm Oranı (%)	Kadın	Erkek	E/K oranı
DERİ	2860	407	14.2	173	234	1.3
MEME	978	214	21.9	211	3	0.01
LENF NODU	983	79	8.0	18	61	3.4
KEMİK	50	12	24.0	4	8	2
YUMUŞAK D.	449	34	7.6	17	17	1
PARANAZAL S.	253	5	1.9	1	4	4
NAZOFARINKS	78	18	23.1	4	14	3.5
LARINKS	583	272	46.7	9	263	29
AKCİĞER	14	7	50.0	1	6	6
AĞIZ BOŞ.	124	19	15.3	9	10	1.1
DUDAK	150	46	30.7	13	33	2.5
TÜKRÜK BEZİ	81	9	11.1	6	3	0.5
KARACİĞER	199	7	3.5	5	2	0.4
SAFRA KESESİ	1419	13	0.9	9	4	0.4
DIŞ SAFRA YOLU	22	11	50.0	6	5	0.8
ÖZOFAGUS	61	32	52.5	8	24	3
MİDE	917	81	8.8	19	62	3.3
İNCE BARSAK	136	10	7.4	5	5	1
APPENDİKS	2104	5	0.2	3	2	0.7
KOLON	110	54	49.1	24	30	1.3
REKTUM	304	62	20.4	28	34	1.2
ANÜS	64	1	1.6	1	-	-
BÖBREK	272	35	12.9	8	27	3.4
ÜRETER	24	7	29.2	2	5	2.5
MESANE	416	300	72.1	27	273	10
PROSTAT	870	95	10.9	-	95	-
TESTİS	195	31	15.9	-	31	-
VULVA	161	16	9.9	16	-	-
VAGİNA	52	3	5.8	3	-	-
SERVİKS	988	115	11.6	115	-	-
UTERUS	12705	236	1.8	236	-	-
OVER	1457	83	5.7	83	-	-
SÜRRENAL	12	4	33.3	3	1	0.3
TİROİD	1349	91	6.7	73	18	0.2
BEYİN	70	39	55.7	7	32	4.6
GÖZ	30	10	33.3	6	4	0.7
KULAK	131	5	3.8	3	2	0.7
TOPLAM	30671	2468	8.0	1156	1312	1.1

Tablo 1 : Kanser olgularının toplam materyal içindeki yeri ve cinse göre dağılımı.

Genital sistem ve meme kanserlerindeki farklılık dışında, erkeklerde larinks kanserinin 29 kat, mesane kanserinin 10 kat fazla olduğu, kadınlarda ise tiroid kanserinin 4 kat fazla olduğu görüldü. Deri, kolon ve rektumda her iki cinste yakın değerler gözlemlendi.

Lenfoid sisteme ait 983 materyalde saptanan 79 (%8) lenfoma olgusunun 26'sı Hodgkin, 53'ü non-Hodgkin lenfoma idi. Lenfomalar erkeklerde 3.3 kat daha sıkı. Kemik ve yumuşak dokularda 499 materyalde saptanan 46 malign tümör saptandı. Nazofarinks ve paranazal sinüslerde 321 materyalde 23 malign tümör saptandı. Solunum sistemi ile ilgili materyalin büyük bölümünü oluşturan larinkste tümör oranı %46.7 idi. Az sayıdaki akciğer materyalinde %50 oranında (7/14) tümör saptandı. Ağız boşluğuna ait materyalde tümör oranı %15.3 idi ve görülme oranı her iki cinste yaklaşık eşitti. Dudak materyalinde tümör oranı %30.7 olup erkeklerde 2.5 kat fazla olmakla birlikte kadınlarda da ilk 15 sıraya giriyordu. Karaciğer, safra kesesi ve dış safra yollarına ait materyalde tümör oranı oldukça düşüktü (%1.8) Özofagus az gelen bir organ olmasına karşın materyali içinde oldukça yüksek tümör sıklığına sahipti (32/61), erkek egemenliği belirgindi. Appendiks dışarıda tutulduğunda gastrointestinal kanalda tümör oranı %13.6 idi. Santral sinir sistemi ve duyu organlarına ait 231 materyalde görülen 54 malign tümör erkeklerde 4.5 kat fazla idi.

Her iki cinste organlara göre ilk 15 sırayı alan kanserler Tablo II'de gösterildi. Genital sistemde kadınlarda toplam %37.5 oranına ulaşan kanserler en büyük olgu grubunu oluşturmakta olup erkeklerde bu oranın %9.6 olduğu bulundu. Deri kanserlerinin her iki cinste 3. sırada oluşu gözönüne alındığında erkeklerde mesane, larinks ve prostat kanserlerinin ilk sıralara yerleştiği görüldü.

Değişik organ kanserlerindeki yaş ortalamaları Tablo III'te verildi. En genç yaş grubunu erkeklerde testis tümörleri oluştururken, bunu her iki cinste lenfomalar ve kadınlarda tiroidin izlediği görüldü. Diğer organ kanserlerinin büyük bir bölümünü 50 yaş grubu oluşturmakta, böbrek, mesane ve

KADIN	%	ERKEK	%
UTERUS	20.4	MESANE	20.8
MEME	18.3	LARINKS	20.0
DERİ	15.0	DERİ	17.8
SERVİKS	9.9	PROSTAT	7.2
OVER	7.2	MİDE	4.7
TİROİD	6.3	LENFOMA	4.6
REKTUM	2.4	REKTUM	2.6
MESANE	2.3	DUDAK	2.5
KOLON	2.1	BEYİN	2.4
MİDE	1.6	TESTİS	2.4
LENFOMA	1.6	BÖBREK	2.3
YUMUŞAK DOKU	1.5	ÖZOFAGUS	2.1
VULVA	1.4	TİROİD	1.8
DUDAK	1.1	YUMUŞAK DOKU	1.4
LARINKS	0.8	NAZOFARINKS	1.3

Tablo 2 Kadın ve erkeklerde organlara göre ilk 15 sırayı olan tümörler.

ORGAN - SİSTEM	KADIN	ERKEK
DERİ	61.7	60.3
MEME	49.9	64.0
LENF NODU	42.5	41.5
YUMUŞAK D.	56.3	47.5
LARINKS	54.5	58.1
DUDAK	59.9	66.6
ÖZOFAGUS	60.0	57.9
MİDE	48.0	57.2
KOLON	57.1	58.7
REKTUM	51.7	54.1
BÖBREK	63.8	57.3
MESANE	62.9	61.3
PROSTAT	-	67.9
TESTİS	-	30.2
SERVİKS	48.5	-
UTERUS	54.8	-
OVER	49.3	-
TİROİD	43.2	47.8
BEYİN	52.4	46.5

Tablo 3 : Organ ve cinse göre yaş ortalamaları.

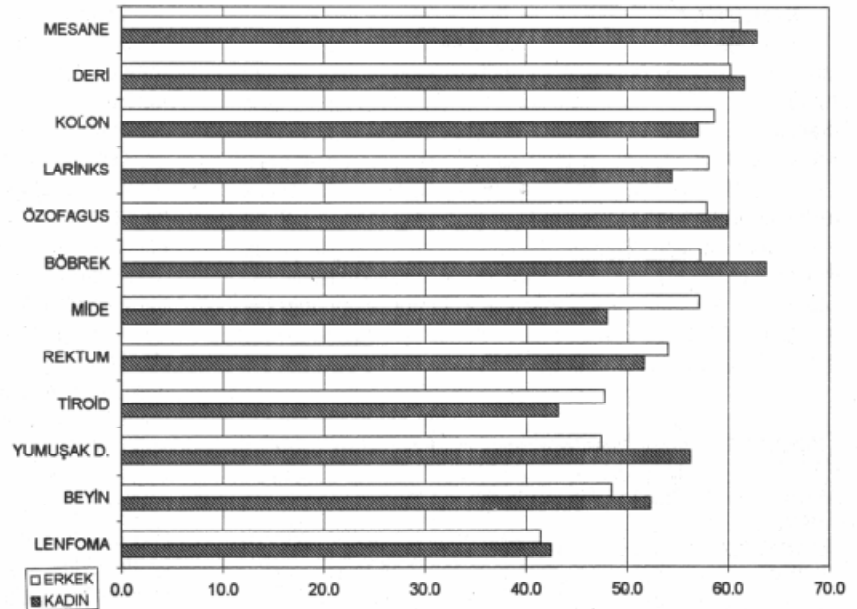
prostat kanserlerinde ise ortalama yaş 60'ın üzerine çıkmakta idi. Genital sistem dışındaki tümörlerin cinse göre yaş ortalamaları Şekil 1 de gösterildi.

Erkeklerde üriner ve solunum sistemi, deri, sindirim ve genital sisteme ait kanserlerin yaş dekadlarına dağılımı Şekil 2'de karşılaştırmalı olarak verildi. Mesanedeki yüksek insidans nedeniyle ilk sırayı alan üriner kanserler yanısıra deri ve sindirim kanalı kanserlerinin 7. dekada belirgin bir pik oluşturduğu görüldü. Çoğunluğunu larinks kanserlerinin oluşturduğu solunum sisteminde en büyük olgu grubunun 6. ve 7. dekadlarda olduğu görüldü. Genital sistemde ise prostat kanserlerine ait pik 7. dekatta olmakla birlikte 2. ve 3. dekatta testis tümörlerini yansıtan bir yükselme dikkati çekti.

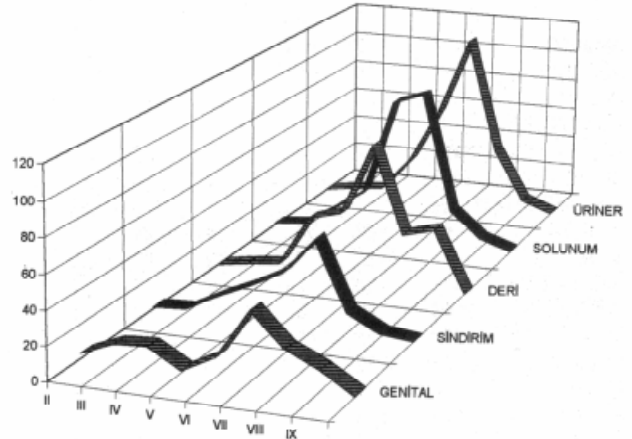
Kadınlarda üriner, solunum, sindirim sistemi, deri ve genital sisteme ait kanserler yanısıra büyük ölçüde kadınlara özgü bir tümör olan meme kanserlerinin yaş dekadlarına dağılımı Şekil 3'de gösterildi. En büyük olgu grubunun memede 5. dekada, genital sistemde 6. dekada, olgu sayısı az olan solunum sisteminde 6. ve 7. dekada, deri, sindirim ve üriner sistemde ise, 7. dekada pik yaptığı izlendi.

TARTIŞMA

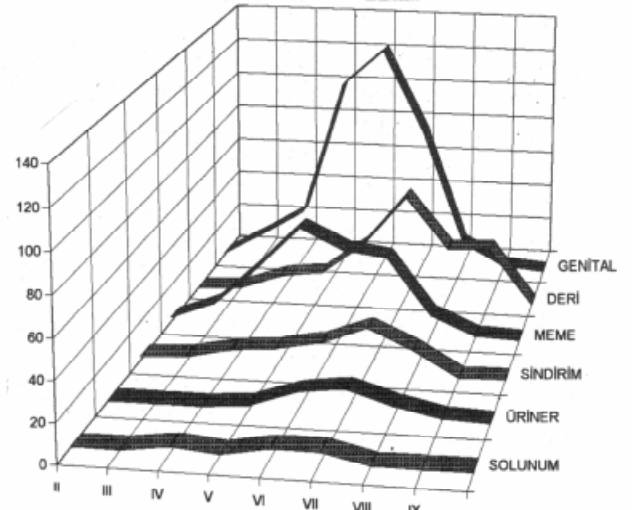
Materyalinin büyük bölümü Ege Bölgesinde geniş bir hasta potansiyeli olan hastanemiz yanısıra SSK Tepecik Doğumevi'nden gelen bölümümüzde, 1992 yılı sonu ile 1995 Mart ayı arasında 30671 biyopsi ve ameliyat materyali incelendi ve bu materyal içerisinde 2468 primer malign tümör olgusu saptandı. Patoloji bölümlerinde kanser sıklığına yönelik çalışmalar büyük ölçüde saptanan kanserlerin organ ve

Şekil 1 Erkek ve Kadınlarda Genital Sistem Dışı Kanserlerin Yaş Ortalamaları

Şekil 2 : Erkek Olguların Yaş Dekadlarına Göre Dağılımı.

Şekil 3 : Kadın Olguların Yaş Dekadlarına Göre Dağılımı.

BİLİR		ESER		KÖSELIOĞLU		TUNCER		BAŞAK		SSK BUCA	
Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%
ERKEKLER											
DERİ	17.4	AKCİĞER	25.1	DERİ	25.0	DERİ	22.6	DERİ	21.1	MESANE	20.8
LARINKS	12.8	LÖSEMI	13.0	LARINKS	13.6	LARINKS	7.8	LARINKS	9.6	LARINKS	20.0
AKCİĞER	7.1	LENFOMA	12.2	AKCİĞER	9.3	MESANE	7.4	MESANE	9.4	DERİ	17.8
MİDE	6.4	MİDE	9.4	DUDAK	9.2	MİDE	6.1	MİDE	7.5	PROSTAT	7.2
DUDAK	5.3	INTRAKRA	9.0	LENFOMA	7.1	AĞIZ	5.7	PROSTAT	6.0	MİDE	4.7
KADINLAR											
MEME	22.4	LÖSEMI	14.6	MEME	27.7	MEME	23.2	DERİ	21.6	UTERUS	20.4
DERİ	16.2	UTERUS	11.4	DERİ	27.3	DERİ	20.3	MEME	14.2	MEME	18.3
SERVİKS	4.9	AKCİĞER	10.2	LENFOMA	5.2	SERVİKS	3.7	TİROİD	7.7	DERİ	15.0
MİDE	4.7	LENFOMA	8.3	KOL.UTERİ	4.4	BAĞ D.	3.7	MİDE	5.6	SERVİKS	9.9
REKTUM	3.4	MİDE	8.3	KORP.UTERİ	3.1	MİDE	3.6	BEYİN	4.5	OVER	7.2

Tablo IV : Değişik Kaynaklarda Erkek ve Kadınlarda İlk Beş Sırayı Alan Kanseler ve Yüzdeleri.³

sistemlere dağılımına ve bunlar arasındaki oranlara yönelik olmaktadır. Çalışmamızda tüm materyalin veritabanı programına yüklenmiş olmasından yararlanarak organ ve sistemlere göre dağılım yanısıra her organ ya da sisteme ait materyal içerisindeki kanser oranını da ele alarak bağıl sıklığı etkileyen faktörleri ortaya koymayı hedefledik. Materyalimizin önemli bir bölümünün jinekoloji ve obstetrik kaynaklı olması serimizde kadın genital sistemi kanserlerinin ön plana çıkmasından sorumlu tutulabilir. Benzer biçimde değişik kaynaklarda bildirilen kanser oranlarında da belirgin farklılıklar olabilmektedir. (Tablo IV) Öte yandan hastanemizde geniş bir göğüs hastalıkları bölümünün olmaması nedeniyle ülke genelinde önemli bir yer tutan akciğer kanserleri serimizde

oldukça az sayıdadır (Tablo V) Yine Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları bölümüne ait de hiç materyal gelmemektedir.

Deri kanserlerinin beyaz ırkta ve güneşe açık bölgelerde diğer tüm kanserlerin toplamından daha sık görüldüğü bilinmektedir⁴. Serimizde de erişkin kanserleri arasında en sık görülen grup deri kanserleridir. Ancak bilindiği gibi deri kanserlerinin büyük bölümünü bazosellüler karsinom oluşturmakta ve bu tip mortalite açısından önem taşımamaktadır. Deri kanserleri içinde bazal hücreli karsinom olgularımızın oranı %48.75'tir ve yalnızca 9 malign melanom olgusu saptanmıştır.

Erkek ve kadınlarda sıklık açısından ilk beş grup karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde erkeklerde dört seride

	TÜRKİYE GENELİ (1992)				SSK BUCA HASTANESİ (1993-1994)			
	ERKEK	%	KADIN	%	ERKEK	%	KADIN	%
SOLUNUM SİSTEMİ	5188	38.4	630	7.4	269	20.5	10	0.8
GIS	2963	21.2	1629	19.2	157	11.9	88	7.6
ÜROGENİTAL SİSTEM	1729	12.8	1657	19.5	431	32.8	490	42.4
MEME	129	1.0	2285	27.0	3	0.2	211	18.3
DERİ	613	4.6	395	4.7	234	17.8	173	14.9
LENFOMA	896	6.7	527	6.2	61	4.6	18	1.5
AGIZ BOŞLUĞU	585	4.3	220	2.6	10	0.7	9	0.8
KEMİK VE YUMUŞAK DOK.	418	3.1	287	3.4	22	1.7	21	1.8
DİĞER	1064	7.9	847	10.0	125	9.5	136	11.8
TOPLAM	13480	100	8478	100	1312	100	1156	100

Tablo IV :Organ-Sistemlere ve Cinsiyete Göre Tümör Dağılımları

deri kanserinin ilk sırayı aldığı, larinksin bunu izlediği görülmektedir. Bizim olgularımızda deri, mesane ile yer değiştirmiştir ve larinks benzer şekilde ikinci sıradadır. Mesanenin ilk serilerde yer almamasına karşın son iki seride 3. sırada yer aldığı görülmektedir. Öte yandan bir grup dışında tüm serilerde yer alan mide kanserleri serimizde de %4.7'lik bir oran ile beşinci sıradadır. Ayrıca ileri yaş hastalığı olarak görülen prostat kanseri son iki seride yer almaktadır.

Kadınlara meme kanserinin hemen tüm serilerde üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. Serimizde uterusun kadınlardaki en sık kanser grubunu oluşturması jinekolojik materyalin toplam materyalimiz içindeki yüksek oranına (%39) bağlanabilir. İlk beş kadın kanseri arasında ovarial kanserlerin de bulunması benzer biçimde açıklanabilir. Ancak serviks kanserinin diğer üç seride de yer aldığı görülmektedir. Diğer dört seride bulunan mide kanserleri serimizde tiroid, rektum,

mesane ve kolondan sonra gelmektedir.

Bulgularımız Türkiye genelindeki 1992 yılı kanser istatistikleri ile karşılaştırıldığında erkeklerde ilk sırayı alan solunum sistemi kanserlerinin bizde ikinci sıraya düşmesi akciğer materyalinin olmamasına bağlıdır². Serimizde ilk sırada üriner sistem ağırlıklı olan ürogenital sistem kanserleri bulunmaktadır. Kadınlarda da genital sistem ağırlıklı ürogenital kanserler ilk sırayı almakta ise de meme ve gastrointestinal sistemin her iki seride ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Akciğer kanserleri hariç tutulduğunda ilk sıralarda yer alan organ kanserlerinin her iki seride ortak oluşu olgu sayımızın azlığına karşın materyelimizin fikir verebilecek nitelikte olduğunu düşündürmektedir. Otomasyonun yaygınlaşması ile kanserlerin organlara göre dağılımı yanısıra belli bir organa ait materyel içindeki oranının da belirlenebilmesi, daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Bosch FX, Coleman MP: Epidemiology. In: Hossfeld DK, Sherman CD, editors. Manual of Clinical Oncology. 5. th ed. Berlin: Springer -Verlag, 1990, 31-41.
2. Kanser Bildirimlerinin değerlendirilmesi 1994. T.C. Sağlık Bakanlığı, Kanser Savaş Daire Başkanlığı Yayın No: 552
3. Başak K, Aksoy F: Ankara Numune Hastanesinde 1984-1992 yılları arasındaki kanser dağılımının değerlendirilmesi : Deskriptif epidemiyolojik bir çalışma. Patoloji Bülteni, 1993; 10: 62-71.
4. Systematized nomenclature of pathology. College of American pathologists. 1st edition. Chicago, Illinois, 1969.
5. Percy C, Van Holten V, Muir C. International classification of disease for oncology. World Health Organization, Geneva. 1990.
6. Kandiloğlu AR: Cerrahi Patoloji Laboratuvarında Bir Otomasyon Uygulaması Çokkullanıcılı Bir Veritabanı Programı. Ankara Patoloji Bülteni (Yayına verildi).